

Лукаш В.В.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Головка С. Г., к.і.н., доцент

З ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В США

Професія юриста в США – це соціально впливова, престижна, масова і прибуткова професія. Правова традиція та правова система, провідне значення суду в США істотно вплинули на формування традицій юридичної професії та освіти у цій країні. Американське правництво перейняло британську традицію провідної ролі суду та судді як уособлення правової мудрості та кар'єрну вершину юриста. Професія правника стала відкритою і престижною.

Вступ до юридичної професії контролюється асоціаціями юристів, судами штатів і юридичними факультетами вищих навчальних закладів. На сьогодні майже в усіх американських штатах людину, яка хоче стати юристом, зобов'язують успішно закінчити коледж (4 роки), потім юридичний факультет (3 роки), акредитований національною асоціацією юристів (ААЮ) і, скласти іспит на право займатися адвокатською практикою. На практиці ця система робить вступ на юридичний факультет найважливішим і найважчим кроком на шляху до професійної кар'єри. Не менше 50 тисяч випускників щороку здобувають право практикувати. Доходи, одержувані від надання юридичних послуг у структурі національного доходу США, на певному етапі перевищували доходи провідних галузей промисловості країни. Особливостями регламентації діяльності юристів, здійснюваної різноманітними органами та організаціями правників, є система здобуття кваліфікації юриста та допуску до професії через бар (bar) – спеціальна організація юристів певної юрисдикції, а також привілей (монополія) юристів на здійснення правничої практики [1].

Головною складовою, юридичної освіти, починаючи з середини XIX ст., є правнича школа, як організаційно складніша форма, прийшовши на зміну інституту "учнівства" (по суті, підготовка фахівця на виробництві), стала професійним форумом юристів, де старше покоління формує нове покоління правників. Правнича школа в США, яка повинна бути акредитованою ААЮ або іншим уповноваженим органом шта-

ту, не атестує випускника як юриста, а лише забезпечує мінімальний рівень компетентності, який перевіряється під час складання кваліфікаційних іспитів. У США не розвинена заочна форма навчання. Стимулююче середовище правничої школи заохочує студентів і викладачів до високих освітньо-професійних досягнень [1]. Загалом система підготовки правників у США характеризується відбором до правничої школи за багатьма критеріями, короткотерміновістю (у середньому 3 роки, після університетського бакалаврату) та коштовністю (більше 40 тис. дол.). Аби стати юристом, недостатньо отримати диплом правничої школи, а потрібно одержати ще й ліцензію на "практику права" від спеціальної профорганізації юрисдикції – суду чи бару. Загалом мінімальна компетентність і особисті якості кандидата – це дві головні вимоги до майбутніх юристів. Визначальним поняттям для функціонування юридичної професії в США є відповідальність правника, його добропорядність у ставленні до фаху. Порушення професійних норм мають наслідком притягнення до дисциплінарної відповідальності, зокрема, дискваліфікацію юриста, відшкодування збитків та ін. Професійним обов'язком американського правника визнано надання в певному обсязі правової допомоги тим, хто не може це собі дозволити.

На даний час існує 185 акредитованих ААЮ юридичних факультетів, де викладають близько 2000 професорів. Такі факультети фінансуються студентами (плата за навчання); благодійні внески (від випускників), а в державних навчальних закладах – за рахунок грантів. На юридичних факультетах в США навчаються після закінчення коледжу, за наявності високих оцінок і за результатами стандартного тесту (вступного тесту юридичного факультету, LSAT). Студенти приватних ВНЗ, навчаючись на юридичних факультетах повинні сплачувати за навчання приблизно 30 000 доларів на рік. Багато хто з них закінчує навчання з боргами в 100 000 доларів або більше. На першому курсі студентам -юристам викладаються такі навчальні дисципліни, як майнові відносини, контракти, позови, процесуальні норми і кримінальне право. Активно застосовується метод викладання на прикладі конкретних справ. Така система юридичної освіти складалася поступово і з'явилася вона тільки в XX ст.

Піонером у справі реформування юридичної освіти став юридичний факультет Гарварду, де з 1870 по 1900 рік була створена нова модель юридичної освіти. Вимагалась певна підготовка в коледжі і відповідний диплом. Починаючи з 20-х років XX ст., група юристів під назвою "Пра-

вові реалісти" критикували Гарвардську модель і закликали вивчати право як соціальний продукт, що виникає в результаті суспільних конфліктів і обслуговує соціальні інтереси та політику. Соціальні потрясіння 60-70-х рр. XX ст. принесли нові зміни у розвиток юридичної освіти. Суспільні рухи за права афроамериканців та жінок, проблеми навколишнього середовища додали нові курси до навчальних планів. У 1965 році за ініціативи президента Л.Джонсона була створена програма надання юридичних послуг незаможним клієнтам. З цією метою юридичні факультети почали створювати спеціальні адвокатські офіси. У рамках цих програм студенти вчать не тільки мислити правовими категоріями, але і представляти реальних клієнтів одночасно з навчанням на юридичному факультеті під керівництвом практикуючих юристів і викладачів [2].

Майбутні значні зміни в юридичній освіті, які вже почалися йтимуть у напрямі глобальних юридичних досліджень. Американські юридичні факультети розширюють свої навчальні програми для іноземних студентів, поступово приймають все їх на юридичні програми і направляють більше американських студентів на річне навчання в інші країни. Юридичні факультети в США почали в свій час з викладання виключно приватного права для підготовки випускників до приватної практики, але поступово розширили свої програми, включивши в них публічне право для підготовки до державної служби і практики на користь незаможних верств населення.

Література

1. Бігун В.С. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі. – К. : Юстиніан, 2006. – 272 с.
2. Гордон Р. Юридична освіта в США: витоки і розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.law-edu.dp.ua.

ПРИНЦИП СВОБОДИ СЛОВА ТА ПРЕСИ У ПРАВОВІЙ НАУЦІ

Надзвичайно важливе значення для політичного життя й стабільного демократичного розвитку держави мають свобода слова й свобода преси. Свобода слова – одна з демократичних свобод, визначених Конституцією України. Вона передбачає висловлення незалежних поглядів та переконань як в усній, так і в письмовій формі, є ознакою демократичного суспільства.

Метою дослідження принципів свободи слова та преси є привернення уваги суспільства до гострих проблем, необхідності виявлення політиками толерантності до критики з боку засобів масової інформації, впровадження в законодавство положень про розрізнення фактів та оціночних суджень, які використовуються судами під час розгляду справ.

Свободу слова в Україні регламентують і понад сто нормативно-правових актів: Укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України., Закони України "Про додаткові заходи щодо безперешкодної діяльності засобів масової інформації в Україні", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів" тощо. Це питання є актуальним у зв'язку з тим, що воно стосується не тільки інформації або ідей, які сприймаються доброзичливо, байдуже або вважаються необразливими, а також і тих, що ображають, шокують або непокоять суспільство чи будь-яку частину населення – такі вимоги плюралізму, терпимості та широти поглядів, без чого, на думку Європейського суду з прав людини, не може розвиватися демократичне суспільство.

На засоби масової інформації покладено обов'язок правдиво й безпристрасно повідомляти громадськості будь-яку інформацію державне значення. Прийнята Радою Європи 1950 року Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ) стала першим міжнародним договором у сфері захисту прав людини. Саме завдяки діяльності Європейського суду, статті Конвенції набули подальшого розвитку, відобразивши сучасні європейські цінності й демократичні